

CHRYSTYNA CHARCZUK
ХРИСТИНА ХАРЧУК

DAWNY
TRUSKAWIEC

ДАВНІЙ
ТРУСКАВЕЦЬ

CHRYSTYNA CHARCZUK

ХРИСТИНА ХАРЧУК

DAWNY
*T*RUSKAWIEC

(1827-1939)

ДАВНІЙ
*T*РУСКАВЕЦЬ

Warszawa 2022

KOORDYNATOR PROJEKTU

Karol Guttmejer

REDAKCJA JĘZYKOWA TEKSTU POLSKIEGO I INDEKSY

Krzysztof Zięba

REDAKCJA JĘZYKOWA TEKSTU UKRAIŃSKIEGO I INDEKSY

Iurii Tkachuk

TŁUMACZENIA NA JĘZYK POLSKI

Chrystyna Charczuk

PROJEKT OKŁADKI, OPRACOWANIE GRAFICZNE I SKŁAD

Elżbieta Wysocka-Zbiegień

© Narodowy Instytut Polskiego Dziedzictwa
Kulturowego za Granicą POLONIKA, 2022

© Христина Харчук

WYDAWCA

Narodowy Instytut Polskiego Dziedzictwa Kulturowego za Granicą POLONIKA

ul. Madalińskiego 101, 02-549 Warszawa

e-mail: kontakt@polonika.pl; www.polonika.pl

INSTYTUCJA NADZORUJĄCA

Ministerstwo
Kultury
i Dziedzictwa
Narodowego

ISBN: 978-83-66172-43-2

NAKŁAD: 300 egz.

PAPIER: Magno Volume Mat 115 g

CZCIONKA: Cambria

DRUK:

OKŁADKA: zdjęcie ze zbiorów Narodowego
Archiwum Cyfrowego

КООРДИНАТОР ПРОЄКТУ

Кароль Гуттмеєр

МОВНА РЕДАКЦІЯ ТА ПОКАЖЧИКИ ПОЛЬСЬКОГО ТЕКСТУ

Кшиштоф Земба

МОВНА РЕДАКЦІЯ ТА ПОКАЖЧИКИ УКРАЇНСЬКОГО ТЕКСТУ

Юрій Ткачук

ПЕРЕКЛАДИ ПОЛЬСЬКОЮ

Христина Харчук

ДИЗАЙН ОБКЛАДИНКИ, ГРАФІЧНИЙ ДИЗАЙН ТА МАКЕТ КНИГИ

Ельжбета Висоцька-Збегень

© Національний інститут польської культурної
спадщини за кордоном «ПОЛОНІКА», 2022

© Христина Харчук

ВИДАВЕЦЬ

Національний інститут польської культурної спадщини за кордоном «ПОЛОНІКА»

вул. Мадалінського 101, 02-549 Варшава

e-mail: kontakt@polonika.pl; www.polonika.pl

НАГЛЯДОВА УСТАНОВА

Ministerstwo
Kultury
i Dziedzictwa
Narodowego

ISBN: 978-83-66172-43-2

ТИРАЖ: 300 прим.

ПАПІР: Magno Volume Mat 115 g

ШРИФТ: Cambria

ДРУК:

ОБКЛАДИНКА: світлина з фондів
Національного цифрового архіву Польщі

Spis treści

Зміст

OD WYDAWCY	5	ВІД ВИДАВЦЯ	6
WPROWADZENIE	7	ВСТУП	7
Stan badań	8	Стан досліджень	8
HISTORIA	13	ІСТОРІЯ	13
TRUSKAWIEC		ТРУСКАВЕЦЬ	
W LATACH 1827–1939	23	У 1827–1939 РОКАХ	23
ARCHITEKTURA TRUSKAWCA	83	АРХІТЕКТУРА ТРУСКАВЦЯ	83
ZAKOŃCZENIE	227	ЗАКІНЧЕННЯ	227
SŁOWNIK		СЛОВНИК	
architektów, inżynierów budowlanych i mistrzów sztuki stosowanej, którzy pracowali w Truskawcu w XIX oraz pierwszej połowie XX wieku	233	архітекторів, інженерів-будівельників та майстрів прикладного мистецтва, які працювали у Трускавці в XIX – першій половині XX ст.	233
SUMMARY	247	SUMMARY	247
SPIS ILUSTRACJI	255	СПИСОК ІЛЮСТРАЦІЙ	255
INDEKSY	273	ПОКАЖЧИКИ	283
Indeks osobowy	274	Іменний покажчик	284
Indeks obiektów	278	Предметний покажчик	288
Indeks miejsc	281	Географічний покажчик	291

Od wydawcy

Wiek XIX przyniósł w Europie rozwój uzdrowisk, w których korzystano z leczniczych walorów wód mineralnych. W naszej dzisiejszej świadomości pozostają takie historyczne miejscowości jak Busko-Zdrój, Krynica Górską czy Ciechocinek. Na dawnych ziemiach wschodnich Rzeczypospolitej także istniały uzdrowiska. Oprócz popularnych, zwłaszcza w okresie międzywojnia XX wieku – Druskiennik, położonych nad Niemnem w Litwie – pozostałe słynne cieplice znajdowały się na południowo-wschodnich ziemiach Rzeczypospolitej. Do szczególnie cenionych należały Szkło, Lubień Wielki, Niemirow, Morszyn, Truskawiec, znajdujące się dziś w obwodzie lwowskim na Ukrainie. Tej ostatniej miejscowości poświęcona jest niniejsza książka.

Rozkwit uzdrowiska nastąpił po 1882 roku, kiedy zostało wykupione przez spółkę z księciem Adamem Sapiehą na czele. I mimo że później zmiany właścicieli następowały dość często, to jednak ta data rozpoczęła pomyślne lata rozwoju miejscowości. W okresie dwudziestolecia międzywojennego w Truskawcu istniało znacznie ponad 250 wili, hoteli i pensjonatów. Zabudowa powstająca od końca XIX wieku do 1939 roku to modne drewniane pensjonaty, domy zdrojowe, czy też charakterystyczny dla uzdrowisk zadaszony, długi spacerowy deptak, wznoszone w stylu alpejskim – szwajcarskim, a także w stylu zakopiańskim, zanurzone w bogatą, różnorodną zieleń. W latach 30. XX wieku zaczęła w nią przenikać zdecydowanie odmienna murowana modernistyczna architektura o jasnych ścianach, dużych oknach i płaskich dachach. To dysonans tylko pozorny, bo skala tej nowej formy harmonijnie związała się z wcześniejszą tradycją. Druga wojna światowa, tak jak wszędzie, przyniosła załamanie ruchu kuracjuszy. Po nastaniu sowieckiej władzy w 1944 roku całkowicie zmieniła się sytuacja. Zmienili się kuracjusze, obyczaje, powstały wielkoskalowe betonowe hotele, bloki mieszkalne. Znaczna część historycznej zabudowy zniknęła, lub została przekształcona. Na skutek tej niekompetentnej polityki budowlanej dzisiejszy Truskawiec utracił charakter i urok dawnego słynnego uzdrowiska.

Ukraińska autorka Chrystyna Charczuk przybliży dzieje tej miejscowości, wzbogacając historię o wyniki swoich badań, dodając słownik architektów i budowniczych działających w Truskawcu. Przede wszystkim jednak jej kwerenda przyniosła przebogaty materiał ikonograficzny w postaci archiwalnych zdjęć, dawnych widokówek i planów architektonicznych. Badaczka prowadzi nas ulicami miasta, prezentuje mijane pensjonaty i hotele, ich historię i architekturę. Dzięki temu czytelnik może wręcz wejść w historyczny krajobraz drewnianych pensjonatów, rozrzuconych w leśnym otoczeniu. Poczuj atmosferę dawnego, nieistniejącego już Truskawca. Z przyjemnością oddajemy do rąk Czytelników tę interesującą wycieczkę w przeszłość.

Dorota Janiszewska-Jakubiak
Dyrektor Instytutu POLONIKA

Від видавця

На XIX століття у Європі припадає значний розвиток курортів, в яких використовуються цілющі властивості мінеральних вод. Такі історичні місця, як Бусько-Здруй, Криниця-Здруй чи Цехоцинек, залишаються в нашій пам'яті й сьогодні. На колишніх східних територіях Речі Посполитої також існували курорти. Окрім популярної, особливо у міжвоєнний період XX століття, оздоровниці в Друскінінкау, яка розташована на річці Німан у Литві, існувала низка інших відомих курортів, що знаходилися в південно-східній частині давньої Речі Посполитої. Особливою популярністю користувалися Шкло, Великий Любінь, Немирів, Моршин та Трускавець, які сьогодні знаходяться у Львівській області в Україні. Власне останньому з перелічених населених пунктів присвячена ця книга.

Розквіт оздоровниці припав на 1882 рік, коли її викупила спілка, яку очолював князь Адам Сапєга. І попри те, що пізніше зміна власників відбувалася доволі часто, саме з цієї дати почався етап розквіту міста. У міжвоєнний період у Трускавці налічувалося понад 250 вілл, готелів і пансіонатів. Забудова містечка, що тривала з кінця XIX ст. до 1939 року, а саме будівництво фешенебельних дерев'яних пансіонатів, курортних закладів чи типової для цього типу оздоровниць довгої критої прогулянкової галереї, здійснювалася в «швейцарському» (альпійському), а також «закопанському» стилях та була занурена в багатій, різноманітній зелені. У 1930-х роках до Трускавця почала проникати виразно інша мурована, модерністська архітектура зі світлими стінами, великими вікнами та плоскими дахами. Але цей дисонанс залишався умовним, оскільки розміри нової форми гармонійно перепліталися із попередньою традицією. Друга світова війна, як і скрізь, принесла занепад туристичного руху. Після приходу радянської влади в 1944 році ситуація докорінно змінилася. Змінилися відвідувачі та звичаї, збудовано великомасштабні бетонні готелі та багатоквартирні будинки. Значна частина історичних будівель зникла або зазнала перебудови. Внаслідок такої невмілої політики з питань будівництва нинішній Трускавець втратив свій неповторний характер і шарм давньої добре відомої оздоровниці.

У книзі українська авторка Христина Харчук знайомить Читача з історією цього міста, збагаченою результатами її досліджень та словником архітекторів і будівничих, які працювали у Трускавці. Але особливої уваги заслуговує багатий іконографічний матеріал, представлений у вигляді архівних фотографій, старих поштівок та архітектурних креслень. Дослідниця немов веде нас вулицями міста, представляючи навколишні пансіонати та вілли, їх історію та архітектуру. Завдяки цьому Читач має змогу поринути в історичний ландшафт дерев'яних вілл, що розляглися в лісистій околиці, відчутти атмосферу давнього, вже неіснуючого Трускавця. З радістю запрошуємо Читачів у цю цікаву подорож у минуле.

Дорота Янішевська-Якуб'як
Директор Інституту «ПОЛОНІКА»

Miejscowość wypoczynkowa Truskawiec położona jest w obwodzie lwowskim, w przedgórzu Karpat Wschodnich. Miasto leży w dolinie rzeki Worotyjszcze i na pobliskich wzgórzach¹. Na południu, w odległości zaledwie kilku kilometrów wznoszą się szczyty: Belejów (775 m n.p.m.), Ciuchowy Dział (800 m n.p.m.), Bobowyszcze (878 m n.p.m.) i Ciuchów (942 m n.p.m.).

Okolice Truskawca obfitują w źródła mineralne, z kilkunastu czynnych źródeł osiem jest wykorzystywanych dla celów leczniczych. Najbardziej znana jest woda „Naftusia”², ze względu na walory lecznicze cenione są także „Maria”, „Zofia” i inne. W okolicy miasta znajdują się też złoża wosku ziemnego – ozokerytu, wykorzystywanego m.in. w lecznictwie.

Lecznicze właściwości wód Truskawca znane są od dawna, choć do początku XIX wieku korzystali z nich głównie mieszkańcy najbliższej okolicy. Jednak informacje o leczniczych źródłach Truskawca rozprzestrzeniły się i pomimo braku komunikacji, odpowiednich mieszkań i szpitali napływ wczasowiczów stopniowo wzrastał. Brak komfortu rekompensowały balsamiczne powietrze okolicznych lasów, krajobrazy i oczywiście uzdrowskie wody Truskawca.

Początki były skromne. Pierwsze pomieszczenia kąpielowe dobudowano do miejscowej karczmy w 1827 roku. Od 1836 roku Truskawiec jest oficjalnie uznawany za uzdrowisko i kąpielisko Cesarstwa Austriackiego, które obejmowało wówczas terytorium zachodniej Ukrainy. Z małej podkarpackiej osady przekształcił się w kurort, który pod koniec XIX wieku mógł

Kurort Truskawець знаходиться на території Львівської області, у передгір'ї Східних Карпат. Місто розташоване в долині річки Воротище та на прилеглих пагорбах¹. З південного боку, на відстані зaledве декількох кілометрів, височіють вершини: Белеїв (775 м н.р.м.), Цюхів Діл (800 м н.р.м.), Бобовище (878 м н.р.м.) і Цюхів (942 м н.р.м.).

Околиці Трускавця багаті на мінеральні джерела, з декількох діючих джерел, вісім використовується для лікувальних цілей. Найбільш відомою є вода «Нафтуса»², з огляду на лікувальні властивості цінуються також джерела «Марія», «Софія» та інші. В околицях міста є також поклади гірського воску – озокериту, який зокрема використовується в медицині.

Лікувальні властивості трускавецьких мінеральних вод відомі здавна, хоч до початку XIX ст. їх використовували в основному мешканці найближчих околиць. Проте інформація про цілющі джерела Трускавця поширювала ся і, незважаючи на відсутність комунікації, відповідних помешкань та лікарень, приплив відпочивальників поступово збільшувався. Відсутність комфорту компенсували бальзамічне повітря навколишніх лісів, краєвиди та, звісно, курортні води Трускавця.

Початки були скромними. Перші купальні були прибудовані до місцевої корчми в 1827 р. З 1836 р. Трускавець офіційно визнаний курортом Австрійської імперії, яка на той час охоплювала територію Західної України. З невеликого прикарпатського поселення він

rywalizować ze słynnymi uzdrowiskami w Reichenhall i Wiesbaden³.

Najbardziej uderzającym skarbem architektonicznym Truskawca są dawne wille, pensjonaty i sanatoria. Oryginalność form architektury willowej historyzmu i secesji XIX oraz początku XX wieku, wyrafinowanie ich rozwiązań architektonicznych i przestrzennych, harmonijne połączenie z naturalnym środowiskiem robią niezapomniane wrażenie na odwiedzających Truskawiec gościach.

Niestety do dziś zachowała się tylko niewielka liczba tych obiektów. Paradoksalnie, dawna architektura Truskawca najbardziej ucierpiała nie podczas pierwszej i drugiej wojny światowej, ale w okresie sowieckim i poradzieckim. Niniejsza monografia poświęcona jest głównie tym nieodwracalnie utraconym budowlom.

Stan badań

Od pierwszej połowy XIX wieku do 1939 roku ukazało się wiele prac badaczy polskich i niemieckich, w których bezpośrednio lub pośrednio poruszono problematykę Truskawca i innych zdrojowisk i miejscowości klimatycznych Galicji. Posiłkując się publikacjami niemieckich lekarzy Michaela Kocha, Feliksa Trompeteura, Antona Eduarda Ungera, a także Polaków – Mikołaja z Maćkovic⁴, lekarzy zakładowych Władysława Skalkowskiego i radcy zdrowia Zygmunta Riegera, późniejszego doktora medycyny UJ, możemy scharakteryzować wczesny okres rozwoju zabudowy uzdrowiskowej w Truskawcu.

Pierwsze statystyki dotyczące rozwoju kurortu podaje dr Johann Geistlenner. Według jego danych w 1863 roku w Truskawcu wypoczywało 765 osób, a w następnym roku – 1015. Właśnie Geistlenner jako pierwszy wprowadził w użycie kąpiele boroniowiniowo-żelaziste w 1863 roku.

Szczególnie cennym materiałem na temat rozwoju kurortów karpaccich, w tym Truskawca, jest

перетворився в оздоровницю, яка наприкінці XIX ст. могла конкурувати з такими відомими курортами як Райхенгалль та Вісбаден³.

Найяскравішим архітектурним скарбом Трускавця є давні вілли, пансіонати та санаторії. Своєрідність архітектонічних форм архітектури історизму та модерну (сецесії) XIX – початку XX ст., витонченість і оригінальність їх архітектурно-просторових вирішень, гармонійне поєднання з природним середовищем справляють незабутнє враження на гостей Трускавця.

На жаль, до наших днів збереглася лише невелика кількість цих об'єктів. Як не парадоксально, але найбільше постраждала колишня архітектура Трускавця не під час Першої та Другої світових воєн, а в радянський і пострадянський періоди. Ця монографія присвячена саме цим безповоротно втраченим будівлям.

Стан досліджень

З першої половини XIX ст. до 1939 р. вийшло чимало праць польських та німецьких дослідників, у яких прямо чи опосередковано висвітлювались проблеми Трускавця та інших курортів та оздоровниць Галичини. Користуючись публікаціями німецьких лікарів Міхаеля Коха, Фелікса Тромпетера, Антона Едуарда Унгера, а також поляків Миколая з Мацьковичів⁴, лікарів курортного закладу Владислава Скалковського та медичного радника Зигмунта Рігера, який згодом став доктором медицини Ягеллонського університету, можемо простежити ранній період розвитку курортної забудови Трускавця.

Перші статистичні дані щодо розвитку курорту наводить д-р Йоганн Гейстленнер. За його даними, у 1863 р. в Трускавці відпочивало 765 осіб, а наступного року – 1015. Саме Гейстленнер вперше запровадив використання ропних ванн у 1863 р.

monografia naukowa prof. UJ Józefa Dietla dotycząca regionalnych kurortów Galicji⁵. Dzieło Dietla nie tylko omawia wczesny rozwój zabudowy uzdrowskiej w Galicji, ale także jest najstarszym dokumentem jej kierunków stylistycznych. Nieco później, w 1864 roku powstała instrukcja dotycząca kurortów karpaccich, wydana przez komisję balneologiczną Towarzystwa Naukowego Krakowskiego. Należy zauważyć, że w tej instrukcji proponuje się budować wille w kurortach w stylu szwajcarskim i norweskim. Zaleca się również wykorzystanie drewna jako podstawowego materiału budowlanego w obiektach wypoczynkowych. Powszechne wykorzystanie drewna w budowie obiektów uzdrowskich ułatwiła także jego dostępność i łatwość obróbki. Dlatego w drugiej połowie XIX wieku budownictwo drewniane stało się rozpowszechnione w kurortach Galicji⁶.

Wśród opracowań naukowych poświęconych historii uzdrowska Truskawca na specjalną uwagę zasługują przewodniki, coroczne sprawozdania oraz osobne publikacje autorów: radcy cesarskiego dr Edwarda Krzyżanowskiego, dr Tadeusza Praszyla, dr Zenona Pelczara. Oryginalną z historycznego i lokalnego punktu widzenia jest książka emigranta, byłego mieszkańca uzdrowska ks. Oleksy Prystaja⁷, wydana w trzech tomach w latach 1933–1937 we Lwowie i Nowym Jorku. Najbardziej szczegółową bibliografię tematu opracował na początku XX wieku August Teodorowicz, założyciel muzeum i archiwum Truskawca. Bibliografia zawierała 326 broszur i artykułów z lat 1825–1914 (*Przyroda i literatura Truskawca*, wyd. w Drohobyczu w 1914 roku).

Większość z tych badaczy nie była architektami ani urbanistami, dlatego charakterystyka architektury galicyjskich kurortów nie leżała w kręgu ich głównych zainteresowań. Jednak chociaż źródła literackie na tym etapie miały charakter opisowy, przewodniki po Truskawcu i innych

Osobliwie cennym materiałem stosownie do rozwoju karpackich kurortów, zокрема Трускавця, є наукова монографія проф. Ягеллонського університету Юзефа Дітля про регіональні курорти Галичини⁵. Праця Дітля не лише простежує ранній розвиток курортної забудови в Галичині, але також є найдавнішим документом її стильових спрямувань. Трохи пізніше, у 1864 р., бальнеологічна комісія Краківського наукового товариства видала інструкцію про карпатські курорти. Зауважимо, що в цьому посібнику пропонується будувати курортні вилли у «швейцарському» та «норвезькому» стилях. Також основним будівельним матеріалом для будівництва закладів відпочинку рекомендувалося використовувати деревину. Широкому застосуванню деревини у будівництві курортних будівель сприяли також її доступність та легкість в обробці. Тому в другій половині XIX ст. на курортах Галичини набуло поширення дерев'яне будівництво⁶.

Серед наукових досліджень, присвячених історії курорту Трускавця, на особливу увагу заслуговують путівники, річні звіти та окремі публікації таких авторів: імператорського радника д-ра Едварда Кшижановського, д-ра Тадеуша Прашіля, д-ра Zenona Пельчара. Оригінальною з історико-краєзнавчої точки зору є книга переселенця, колишнього жителя оздоровниці о. Олекси Пристая⁷, видана у трьох томах у 1933–1937 рр. у Львові та Нью-Йорку. Найбільш детальну бібліографію на дану тематику підготував на початку XX ст. Август Теодорович, засновник Трускавецького музею та архіву, у якій містилося 326 брошур і статей 1825–1914 рр. («Природа і література Трускавця», видана у Дрогобичі в 1914 р.).

Потрібно зазначити, що більшість із цих дослідників не були архітекторами чи містобудівничими, тому дослідження архітектури галицьких курортів не належали до їх науко-

ośrodkach wypoczynkowych w Galicji zawierają ogólny opis budynków uzdrowskowych z wieloma ilustracjami. Na przykład przewodnik po kurortach Galicji pod redakcją Stanisława Anatola Lewickiego⁸, Mieczysława Orłowicza i Tadeusza Praschila, wydany we Lwowie w 1912 roku, zawierał 200 ilustracji, z których 12 przedstawia obiekty i widoki Truskawca. W latach 60. – 80. XX wieku powstały historyczne eseje oraz opisy Truskawca autorstwa badaczy: Jarosława Isajewicza, Wołodymyra Kobilnyka, Mykoły Lesina, Iwana Markowa, Ołeksija Maciewskiego, Oresta Macjuka, Piotra Chałusa i Ołeksija Szatyрки. Wśród ówczesnej literatury naukowej na ten temat warto zwrócić uwagę na publikację wydaną przez Ołeksija Maciewskiego i Oresta Macjuka⁹. Książka zawiera bibliografię rękopisów i druków, które w większości odnoszą się do historii nie tylko Truskawca, ale także innych kurortów Galicji. Indeks źródeł rękopiśmiennych obejmuje 119 pozycji, a drukowanych 1098. Bibliografia uporządkowana jest chronologicznie. Godny zauważenia jest wkład Oresta Macjuka, który większość swojego życia poświęcił badaniu historii i lokalnych tradycji Truskawca. Jednak pomimo zaangażowania i dokładności tego autora, jego badania pomijają wiele dokumentów Archiwum Państwowego Obwodu Lwowskiego dotyczących planu regulacyjnego miasta Truskawca z 1906 roku, projektów willi i sanatoriów uzdrowskich; lukę tę wypełnia niniejsza monografia.

W latach 70. XX w. polski historyk sztuki Juliusz Ross badał drewnianą architekturę galicyjskich kurortów z lat 1853–1914. Jako pierwszy przedstawił jej ogólną charakterystykę oraz określił główne cechy architektoniczne i stylistyczne tego okresu. W 1973 roku ukazała się niewielka publikacja – wspomnienia o Truskawcu inżyniera Mychajła Minczaka¹⁰.

W 1997 i 2000 roku ukazały się dwa krótkie eseje historyczne i lokalne o Truskawcu autorstwa

вих зацікавлень. Хоча літературні джерела на цьому етапі мали описовий характер, однак в путівниках по Трускавцю та інших курортах Галичини міститься загальний опис оздоровниць зі значною кількістю ілюстрацій. Наприклад, путівник по курортах Галичини за редакцією Станіслава Анатолія Левицького⁸, Мечислава Орловича та Тадеуша Прашіля, виданий у Львові в 1912 р., містив 200 ілюстрацій, 12 з яких представляють об'єкти та краєвиди Трускавця. У 1960-1980-х роках історичні нариси та описи Трускавця виконали дослідники: Ярослав Ісаєвич, Володимир Кобільник, Микола Лесін, Іван Марков, Олексій Мацієвський, Орест Мацюк, Петро Халус та Олексій Шатирко. Серед тогочасної наукової літератури на цю тему варто звернути увагу на видання Олексія Мацієвського та Оresta Мацюка⁹. Книга містить бібліографію рукописів та друків, більшість з яких стосується історії не лише Трускавця, а й інших галицьких курортів. Перелік документів нараховує 119 рукописів та 1098 друкованих джерел. Бібліографія подана у хронологічному порядку. Заслуговує на увагу внесок Оresta Мацюка, який більшу частину свого життя присвятив дослідженню історії та місцевих традицій Трускавця. Однак, незважаючи на заангажованість і точність автора, у його дослідженні упущено багато документів Львівського обласного державного архіву щодо плану впорядкування міста Трускавця у 1906 р., проектів вілл і санаторіїв; власне цю прогалину має на меті заповнити дана монографія.

У 1970-х роках дослідженням дерев'яної архітектури галицьких курортів 1853-1914 рр. займався польський історик Юліуш Росс. Він першим представив її загальну характеристику та визначив основні архітектурно-стилістичні особливості того періоду. У 1973 р.

Zenona Huzara, Oresta Macjuka i Iwana Skybaka, w których przedstawiono częściowy opis zabudowy uzdrowskiej miasta od XIX do pierwszej połowy XX wieku. Najnowszym opublikowanym przewodnikiem po Truskawcu jest dzieło Leonida Goldberga i Zenona Filipowa *Europejska Perła Karpat Wschodnich: miasto wypoczynkowe Truskawiec*, wydane we Lwowie w 2006 roku nakładem wydawnictwa Avers.

з'явилося невелике видання – спогади про Трускавець інженера Михайла Мінчака¹⁰.

У 1997 та 2000 рр. вийшли два короткі історико-краєзнавчі нариси про Трускавець Зенона Гузара, Оresta Мацюка та Івана Скибака, в яких подано частковий опис курортної забудови XIX – першої половини XX ст. Найновішим виданим путівником по Трускавцю є праця Леоніда Гольдберга та Зенона Філіпова «Європейська перлина Східних Карпат: відпочинкове місто Трускавець», видана у Львові в 2006 р. видавництвом «Аверс».

- 1 Od południa: Worotyszcze i Rypyszcze; góra Jacka (Glorieta), Babina Góra, Berezowa Góra; od północy Horodyszcze, Kamienny Garb; od zachodu wzgórze Towarzystwo; od wschodu Berczykowa Góra. / 3 півдня: Воротище і Рипище; Яцкова гора (Глоріета), Бабина гора, Березова гора; з півночі: Городище, Кам'яний горб; із заходу: гора Товарище; зі сходу: Берчикова гора.
- 2 Słabo zmineralizowaną wodę leczniczą wyróżnia wysoka zawartość organicznych substancji, pochodnych ropy naftowej, nadających jej charakterystyczny smak i zapach. / Слабомінералізована лікувальна вода з високим вмістом органічних субстанцій, похідних від сирої нафти, яка надає їй характерний запах і смак.
- 3 Z. Pelczar, *Truskawiec – zakład zdrojowo-kąpielowy, ingalacyjno-solankowy i stacja klimatyczna. Sprawozdanie za rok 1893*, Truskawiec 1894, s. 11; T. Praszil, *Truskawiec w roku 1904 oraz sprawozdanie zdrojowe za rok 1900*, Lwów 1904, s. 50-51; Z. Pelczar, *Truskawiec, jego środki lecznicze, wskazania i wyniki wraz ze sprawozdaniem za rok 1897*, Truskawiec: nakładem zakładu 1898, s. 11.
- 4 Mikołaj z Maćkovic, *Truskawiec z okolicami*, Poznań 1850.
- 5 Józef Dittl, *Uwagi nad zdrojowiskami krajowemi ze względu na ich skuteczność, zastosowanie i urządzenie, część I.*, Kraków 1858.
- 6 S. Schnür-Peplowski, *Obrazy z przeszłości Galicji i Krakowa (1772–1858)*, Lwów 1896 s. 265.
- 7 О. Пристай, *З Трускавця у світ мародерів: спомини з минулого і сучасного*, під ред. Д-ра Л. Мидловського: у 3 томах, Львів, Нью Йорк, 1933–1937. / О. Prystaj, *Z Truskawcia u swit maroderiw: spominy z mynułoho i suczasnoho*, під ред. D-ra Ł. Mydlowskiego.
- 8 S. Lewicki, T. Praszil, M. Orłowicz, *Przewodnik po zdrojowiskach i miejscowościach klimatycznych Galicji*, Lwów 1912.
- 9 А. Маціевский, О. Мацюк, *Трускавець за 500 лет (1469-1969)*, Библиогр. указатель, Львов 1972. / А. Мациуевський, О. Мациук, *Truskawec za 500 let (1469-1969)*, Выблґоґр. указател, Lwów 1972.
- 10 М. Мінчак, *Місто Трускавець*. (Живець Дрогобицького повіту) [в:] *Дрогобищина – земля Івана Франка* – Нью-Йорк – Париж – Сідней –Торонто: НТШ, 1973. / М. Minczak, *Misto Truskawec*. (Zywec Drohobyckoho powitu) [w:] *Drohobyzczyna – zemla Iwana Franka*, Niu-Jork – Paryż – Sydnej – Toronto – NTSZ 1973.

